

Bir Beden Eğitimi Dersi Çiz *

Cenk Temel ¹, Mehmet Güllü ²

Öz

Bu araştırmanın amacı 11-12 yaş grubu öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği benimsenmiştir. Araştırma grubunu Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerindeki 9 il'deki 20 okulda öğrenim gören 11-12 yaş grubu 691 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, resimlerde dokuz temanın bulunduğu belirlenmiştir. Araştırma verileri, resimlerde yer alan her bir temanın frekans ve yüzdeleri alınarak analiz edilmiş ardından tablollaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin beden eğitimi dersini; az sayıda ve aynı spor branşlarının sürekli tekrar edildiği, bunlara ilişkin temel tekniklerin öğrenildiği, derste spor algısının ve sportif performansın ön planda olduğu, derse erkek öğrenciler ile herhangi bir bedensel/zihinsel engelli bulunmayan öğrencilerin egemen olduğu, açık alanda yapılan, doğal çevre öğeleriyle ilişkilendirilen ve mutluluk veren bir ders olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Beden eğitimi dersi
Çizim
Resim
Öğrenci

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 30.07.2015
Kabul Tarihi: 14.12.2015
Elektronik Yayın Tarihi: 17.02.2016

DOI: 10.15390/EB.2016.5106

Giriş

Çocukların duygu ve düşüncelerini yaptıkları resimleriyle anlamaya yönelik çalışmalar psikoloji ve tıp olmak üzere birçok bilim dalı tarafından kullanılmaktadır. Çünkü çocuklar çevreleri hakkındaki duygu, düşünce ve gözlemlerini resim yoluyla ifade edebilmektedirler (Yavuzer, 2009). Çocuklar için resim yapmak bireysel, benzersiz ve yepyeni bir şey yaratmak amacıyla farklı deneyimleri bir araya getiren bir süreçtir. Resim yapma süreci çocuğun bir düşüncüyü, duyguyu, olayı ya da gözlemi iletebilmek için içerik, stil, biçim ve kompozisyon gibi birçok bileşeni sentezleyerek renkleri, biçimleri ve çizgileri seçip düzenlemesini gerektirir (Malchiodi, 2005). Bu yolla çocuklar çevreleri hakkındaki gözlemlerini resim yoluyla yansıtır ve bize imgelerini, düşüncelerini ayrıntılarıyla ifade etme olanağı verirler (Yavuzer, 2009).

Çocukların duygularının doğal bir biçimde yansımaları açısından resim çizdirme oldukça doğal bir yöntemdir (Aykaç, 2012). Artut (2004) resim ve çocuğun birbirini tamamlayan, çocuğun kendini tanımlamasında, doğadaki varlıkları algılanmasında ve betimlenmesinde etkili iletişimin önemli bir unsuru olduğunu vurgulamaktadır. Resim, çocuğun dış dünyayı algılayış biçiminin bir göstergesi kabul edildiğinden, çocuk ile iletişim kurmada ve çocuğun karşılaştığı güçlükleri aşma konusunda yetişkinlere yardımcı olur (Artut, 2002). Çocuklar duygularını problem çözmek, rahat görünmek,

* Bu çalışma Selçuk Üniversitesi'nde yapılan 13. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Türkiye, cenktemel@hotmail.com

² İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Türkiye, mehmet.gullu@inonu.edu.tr

kaçmak, uzaklaşmak, oyalanmak, dikkati başka tarafa çekmek ve temel olarak ta oyun oynamak gibi çeşitli şekillerde sergilerler (Zimmer-Gembeck ve Skinner, 2011).

Resim, çocukların kelimelerle ifade etmeye çalıştıkları bildirimlerden daha güçlü bir anlatım, ifade ve yansıtma aracıdır. Resim yapmak, çocuğun özgün ve yalın bir şekilde dile getirdiği duygusal ve düşünsel yaşamın en doğal imgelerinin bir görüntüsüdür (Yaşar ve Aral, 2009). Çocukların algılamayla elde ettikleri bazı çizgi, simge ve işaretler, etkinlik süreci açısından son derece anlamlı olup, onların dünyasını dolaysız, yalın, saf bir şekilde yansıtan önemli unsurlar olarak görülebilmektedir (Artut, 2004, s. 225). Bu nedenle çocuklar olaylar, durumlar ve nesnelere hakkındaki duygu, düşünce ve algılarını resimlerle yansıtabilmektedir (Aykaç, 2012, s. 300).

Çocuk resimleri çocukların gelişimlerine göre daha ayrıntılı, daha oranlı ve daha gerçekçi olur. Bununla birlikte resimlerinin gelişmesi açısından her evrede çocukların yaptıkları resimleri niteleyen bazı çarpıcı ve çok ayrıcı özellikler bulunur (Yavuzer, 2009). Bu özellikleri Lowenfeld, çocuk resimlerinin çizgisel gelişim evreleri üzerinden incelemiş ve çocuğun bedensel ve fiziksel faaliyetlerine paralel olarak şu şekilde olduğunu belirtmiştir (Alakuş, 2004; Artut, 2004, Kırışoğlu ve Stokrocki, 1997):

1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş),
2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş),
3. Şematik Dönem (7-9 Yaş),
4. Gerçeklik Dönemi (9-12 Yaş),
5. Mantık Dönemi (13-14 Yaş).

Her bir döneme ilişkin çizgisel gelişim, yaş grubunun özelliklerini yansıtmaktadır. Araştırma grubunu oluşturan 11-12 yaş döneminde (Gerçeklik Dönemi), gerçeklik gözle görülür şekilde artar. Bu yaş grubu çocukların resimlerinde cinsiyete ilişkin roller (kız-erkek) belirginleşir. Giysiler farklılaşır. Cinsiyetlere dikkat edilir. Sevgi/nefret resimleri, eski şemalar tekrarlanır. Renkler gerçekçidir ve kimi gölgelemeler bulunur. Karışık renk kullanımı söz konusudur. Uzamda ise çok yönlü taban çizgileri görülür ancak perspektif sorunu hala mevcuttur (Kırışoğlu ve Stokrocki, 1997).

Çocuk resimlerinde gerçekleşen bu dönüşümün bilinmesi çocukların resimlerinden yararlanılarak araştırma yapılmasını sağlamıştır. Bu tip araştırmalar tıp ve psikoloji ağırlıklı olmak üzere yüz yıldan fazla bir geçmişe sahiptir. Son yıllarda ise, çocuklara resim çizdirilerek yapılan bu çalışmaların Chambers (1983) tarafından geliştirilen "Bir Bilim İnsanı Çiz Testi" (The Draw-A-Scientist Test, DAST) adlı çalışmadan sonra tüm alanlarda yaygın olarak kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Chambers (1983) bu çalışmasında, 5-7 yaş aralığındaki 912 kişilik bir öğrenci topluluğuna çizim yaptırmış ve bilim insanına yönelik düşüncelerini belirleyerek öğrencilerin düşündükleri bilim insanına ilişkin "standart bir imaj" çıkarmaya çalışmıştır. Finson ve Beaver (1995) ise, Chambers'ın (1983) çalışmasından yararlanarak "Bilim İnsanı Çizim Kontrol Listesini" geliştirmişlerdir.

Chambers'ın (1983) bu araştırmasının yanı sıra çocuklara resim çizdirilerek farklı alanlarda hem Türkiye'de hem de farklı ülkelerde birçok araştırma yapılmıştır (Buldu, 2006; Rose, Jolley ve Burkitt, 2006; Güler ve Akman, 2006; Camcı, 2008; Korkmaz ve Kavak, 2010; Erkorkmaz, 2009; Shiokou, 2012; Aykaç, 2012; Makise, 2013; Villarroel ve Infante, 2014). Ancak beden eğitimi ve spor alanında ise bu tip araştırmalar sınırlıdır (Kuhn, 2003; MacPhail ve Kinchin, 2004; Mowling, Brock ve Hastie, 2006; Temel ve Güllü, 2014). Öte yandan yapılan birçok araştırma sonucuna göre öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu ve beden eğitimi dersine istekli katıldıkları bilinmektedir (Güllü, Güçlü ve Arslan, 2009; Hünük ve Demirhan, 2010; Koca ve Demirhan, 2004; Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006; Hünük ve Demirhan, 2003). Çocuklara resim çizdirilerek ve tutumları ile ilgili farklı alanlarda birçok araştırma yapılmasına karşın, gerek ülkemizde gerekse beden eğitimi alanındaki araştırma sayısının azlığı nedeniyle bu araştırmanın yapılmasına ihtiyaç

duyulmuştur. Buradan hareketle araştırmanın amacı, 11-12 yaş grubu öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelemektir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği benimsenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin analizini kapsar ve nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan önemli bilgi kaynaklarıdır (Silverman, 2001; Creswell, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma grubu amaçlı örneklem yöntemi ile Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerindeki 9 İl'deki 20 okulda öğrenim gören 11-12 yaş grubu 691 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma için Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'ndan (04.03.2014 tarih ve 930210 sayılı yazı) gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanmasında okullardaki beden eğitimi ve görsel sanatlar öğretmenleri ile önce telefonla görüşülmüş, ardından internet ortamında yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiş ve önceden hazırlanmış olan veri toplama uygulama yönergesi kendilerine gönderilmiştir. Buna göre, velilerinden yazılı izin alınan öğrencilere görsel sanatlar dersinde A4 boyutunda resim kâğıdı verilerek "bir beden eğitimi dersi çiz" denilmiş ve başka bir açıklamada bulunulmamıştır. Öğrencilerden gelen sorulara her defasında aynı ifade tekrar edilmiş ve öğrencilerin kendi algısının kâğıda yansıtması istenmiştir. Araştırmacıların öğrencilere resim çizdirerek veri toplama yöntemini kullanmalarının ana sebebi resmin çocuğun iç dünyasını yalın, sade ve anlaşılır bir biçimde açığa çıkartmada en etkili yöntemlerden biri olmasıdır (Yavuzer, 2009).

Araştırma kapsamında 9 İl (Ankara, İzmir, Samsun, Kars, Malatya, Mersin, İstanbul, Edirne, Diyarbakır) ve 20 okulda okuyan 785 öğrenciye ait resim toplanmıştır. Bu resimlerden 94 tanesi konu dışı çizim, karalama, çözümlenemeyen veya anlam verilemeyen özellikte olduğundan araştırmadan çıkarılmış ve geriye kalan 691 adet resim analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen öğrenci resimleri içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Bu amaçla;

1. Tüm resimler incelemiş ve uygun olmayan içerikteki resimler elenmiştir.
2. Resimlerdeki temalara ait imgeler her bir araştırmacı tarafından bir birlerinden ayrı biçimde belirlenmiştir. Araştırmacıların imge analizleri sonucunda temalara ait 52 imgede görüş birliğine varılırken 13 imgede görüş ayrılığı oluşmuştur. Bu sonuç Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülüne (=görüş birliği / (görüş birliği + görüş ayrılığı)) göre %80 güvenilirlikdir. Miles ve Huberman (1994) araştırma için güvenilirlik hesabının %70'in üzerinde çıkmasını güvenilir kabul etmektedir. Görüş ayrılığı olan 13 imge temalarda "diğer" başlığı altında toplanmıştır. Böylelikle temalara ait imgeler belirlenmiştir.
3. Resimlerde belirlenen temalar ve imgeler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Araştırmacıların ayrı ayrı analizlerinde, temalara ait 59 imge, 691 resme bakılarak "var" ve "yok" şeklinde işaretlenmiş ve frekansları çıkartılmıştır. Araştırmacıların her ikisi de 11207 ortak imgeye "var" demiştir. 718 imgeye sadece 1. Araştırmacı "var" derken 603 imgeye de sadece 2. araştırmacı "var" demiştir. 28241 imge de her iki araştırmacı tarafından "yok" olarak işaretlenmiştir. Araştırmacıların imge frekansları arasındaki uyum Cohen'in kappa katsayısı ile bakılmış ve kappa katsayısı 0,89 olarak bulunmuştur. Koch'a (1977) göre 0,81 -1,00 arasındaki Cohen kappa sayısı mükemmel uyumu göstermektedir (aktaran Sim ve Wright, 2005). Daha sonradan araştırmacılar birlikte resimleri tekrar analiz ettiklerinde toplam 11309 imge frekansını tespit etmişlerdir.
4. Resimlerin bir kısmında tek bir temaya ilişkin çizimler yer alırken birçok resimde birden fazla temaya ilişkin çizim bulunmaktadır. Analizler resimde yer alan her bir temaya ilişkin verilerin frekanslarının alınması şeklinde gerçekleştirilmiştir.
5. Temalara ilişkin imgelerin frekans ve yüzdeleri çıkartılarak tablolaştırılmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, 11-12 yaş grubundaki öğrenci resimlerin de dokuz temanın bulunduğu belirlenmiştir. Bu temalara ilişkin bulgular yüzde ve frekans değerleri şeklinde tablolaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Resimlerde Sportif Etkinlikler

Etkinlik Çeşidi	f	%
Futbol	324	26,28
Basketbol	264	21,41
Voleybol	190	15,41
Badminton	124	10,06
Fiziksel Aktivite	107	8,68
İp Atlama	83	6,73
Jimnastik	31	2,51
Tenis	17	1,38
Atletizm	16	1,30
Düzen Alıştırması	13	1,05
Masa Tenisi	12	0,97
Diğer	52	4,22
Toplam	1233	100,00

Tablo 1'e göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%73,15) resimlerinde futbol, basketbol, voleybol ve badminton spor branşlarını çizmişlerdir. Ayrıca az sayıda da olsa bir kısım resimde öğrencileri fiziksel aktivite (% 8,68) halinde gösteren resimlerde bulunmaktadır.

Tablo 2. Resimlerde Sportif Teknikler

Spor Teknik	f	%
Paslaşma	280	50,36
Şut	142	25,54
Top Sürme	112	20,14
Diğer	22	3,96
Toplam	556	100,00

Resimlerde yer alan spor branşlarına uygun biçimde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 96,04) daha çok takım sporlarının temel sportif teknikleri olarak tanımlanabilecek paslaşma, şut ve top sürme becerilerini çizdikleri görülmüştür.

Tablo 3. Resimlerde Kıyafetler

Kıyafet	f	%
Eşofman	309	44,72
Forma	146	21,13
Okul Kıyafeti	58	8,39
Elbise Belirtmemiş	178	25,76
Toplam	691	100,00

Tablo 3'de öğrencilerin çoğunluğunun (% 44,72) beden eğitimi derslerinde öğrencileri eşofman ile çizdikleri görülmüştür. Ancak resimlerin önemli bir bölümünde forma (% 21,13) ile çizilmiş öğrenci figürleri bulunmaktadır ve bu bulgu dikkate değerdir.

Tablo 4. Resimlerde Spor Araç-Gereçleri

Spor Branşı	Araç-Gereç	f	%
Futbol	Top	299	38,83
	Kale	330	42,86
	File	35	4,55
	Oyun Çizgisi	81	10,52
	Diğer	25	3,25
	Toplam	770	100,00
Basketbol	Top	255	62,65
	Pota	145	35,63
	Diğer	7	1,72
	Toplam	407	100,00
Voleybol	Top	186	70,19
	Direk	43	16,23
	File	33	12,45
	Diğer	3	1,13
	Toplam	265	100,00
Badminton	Top	128	45,55
	Raket	127	45,20
	File	23	8,19
	Diğer	3	1,07
	Toplam	281	100,00
Diğer Branşlar	Çeşitli Malzemeler	82	100,00
İp Atlama	İp	83	100,00

Tablo 4'te ' yukarıdaki bulgular ile uyumlu biçimde futbol, basketbol, voleybol ve badminton araç ve gereçlerinin öğrenci resimlerinde spor araç gereçleri olarak çizildiği görülmektedir.

Tablo 5. Resimlerde Toplam İnsan Figürü

Cinsiyet	f	%
Erkek	3130	71,94
Kız	1221	28,06
Toplam	4351	100,00

Tablo 5'te öğrenci resimlerinin büyük çoğunluğunda (%71,94) erkek figürü çizildiği görülmektedir.

Tablo 6. Resimlerde Ders Alanı

Ders Alanı	f	%
Açık Alan	642	92,91
Kapalı Alan	49	7,09
Toplam	691	100,00

Tablo 6'da öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 92,91) ders faaliyetlerini açık alanda çizmişlerdir. Bu bulgu Türkiye'deki okullarda beden eğitimi derslerinin genellikle okulların bahçelerinde işlenmesi ile uyumludur.

Tablo 7 .Resimlerde Duygu Durumları

Duygu Durumu	f	%
Mutluluk	604	90,28
Dikkat	33	4,93
Üzüntü	12	1,79
Tedirginlik	11	1,64
Diğer (Zorlanma, Şaşkınlık vb.)	9	1,35
Toplam	669	100,00

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, resimlerde yer alan insan figürlerinin gülen yüz ile çizildiği, bu anlamı ile mutluluk (%90,28) duygusunun resimlerin genel özelliklerinden olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Resimlerde Dođa ve Çevre Araç-Gereçleri

Çevre	f	%
Güneş	171	31,73
Bulut	167	30,98
Ağaç	50	9,28
Okul Binası	38	7,05
Kuş	28	5,19
Kelebek	16	2,97
Çimen	12	2,23
Gökyüzü	8	1,48
Balon	6	1,11
Diğer	43	7,98
Toplam	539	100,00

Tablo 8'de öğrencilerin çoğunluğunun açık alanı çağrıştıran güneş ve bulut (% 62,71) imgelerini çizmişlerdir.

Tablo 9. Resimlerde B.E. Öğretmeni

Resimlerde Beden Eğitimi Öğretmeni	f	%
B.E. Öğretmeni var	85	12,30
B.E. Öğretmeni yok	606	87,70
Toplam	691	100,00

Tablo 9'da öğrencilerin büyük çoğunluğu (%87,70) resimlerinde beden eğitimi öğretmeni çizmemiştir.

Örnek Resimler

Sonuç

Araştırma bulgularına göre, çizilen spor branşlarının ağırlıklı olarak Türkiye kamuoyunda popüler olan spor branşları (futbol, basketbol, voleybol vb.) ile benzeştiği belirlenmiştir (Tablo 1). Bu bulguyla uyumlu olarak spor tekniği temasında söz konusu branşlara ait paslaşma, şut ve top sürme (Tablo 2) gibi teknikler çizildiği; spor araç gereçleri alt temasında da bu spor branşlarına ait araç ve gereçlerin çizildiği görülmüştür (Tablo 4). Bu durumun iki önemli nedenden kaynaklandığı düşünülebilir. İlki, Türkiye’de 1987-2006 yıllarında uygulanmış olan beden eğitimi dersi öğretim programda ağırlıklı olarak söz konusu branşlar aracığı ile dersin işlenmesidir (MEB, 1987). Söz konusu öğretim programı uygulamadan ve mevzuattan kaldırılmış olsa bile beden eğitimi öğretmenleri tarafından fiilen yaygın biçimde uygulanmaya devam edilmektedir (Erdoğan, 2009) İkincisi ise Türkiye’de beden eğitimi öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarında uygulanan öğretim programında yine bu spor branşların zorunlu olarak okutulmasıdır. Dolayısı ile beden eğitimi ders etkinlikleri Tablo 1 ’de ağırlıklı olarak yer alan spor branşları ve bu branşların temel sportif tekniklerinin öğretilmesi şeklinde yürütülmektedir. Tannehill ve Lund (2010, s. 23-26) beden eğitimi derslerinde sıklıkla aynı öğretim yönteminin kullanıldığını, öğretim yılı değişse bile aynı içeriğin

devam ettiğini, yeni sportif becerilerin öğretilmesine çok az vurgu bulunduğunu ve öğrencilerin kazandıkları becerileri yeni durumlara uyarlamakta genellikle başarısız olduklarını belirtmektedirler. Yine Hardman (2008) beden eğitimi dersinin birçok ülkede yetersiz ders süresi, uygun olmayan eğitim programlarının yanı sıra birçok engeller ile boğuştuğunu tespit etmiştir. Araştırma bulgularında yer alan ilk dört tablo verileri değerlendirildiğinde; Türkiye’de beden eğitimi derslerinin başka ülkelerde de karşılaşılan sorunlara benzer problemlerinin olduğu söylenebilir.

Bilindiği gibi beden eğitimi dersi hem kızlar hem de erkekler için cinsiyet rollerini sergileyebilecekleri bir derstir (Lines ve Stidder, 2003). Öğrenciler, çizimlerinde çoğunlukla erkek resimleri çizmekte olup (Tablo 5) kız ve erkekleri de genellikle ayrı gruplar halinde çizmişlerdir. Temel ve Güllü (2014) yaptıkları araştırmada beden eğitimi dersinde ağırlıklı olarak erkek figürlerinin çizildiğini belirlemişlerdir. Ayrıca, kıyafet temasında forma çizimleri dikkate değerdir (Tablo 3). Forma çizimlerini içeren resimlerde insan figürleri, formalı ve rekabet eder şekilde çizilmiştir. Bu tip resimlerde ağırlıklı olarak futbol ve basketbol branşları resmedilmiştir. Bu durum, özellikle futbol gibi toplumda erkek sporu olarak algılanan spor branşının en yüksek oranda (Tablo 1) çizilmiş olmasından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca incelenen resimlerin hiç birinde engelli öğrencilere ilişkin figürlere rastlanmamıştır.

Araştırmada öne çıkan bir diğer önemli bulgu ise beden eğitimi dersinin güneş, bulut, kuş, ağaç, kelebek (Tablo 8) ve açık alan (Tablo 6) gibi doğal çevre öğeleri ile ilişkilendirilerek çizilmesidir. Araştırmada incelenen hiçbir resimde yağmur ve kar yağışı, yaprak dökümü gibi kış ve güz öğelerini içeren resime rastlanmamıştır. Buradan hareketle bu yaş grubu öğrencilerinin hareket ile doğal çevre öğelerini iç içe geçmiş birbirlerini tamamlayan yaz ve bahar aylarını çağrıştıran unsurlar olarak kabul ettikleri düşünülebilir.

Öğrenci resimlerinde yer alan öğrenci figürlerinin tamamına yakınının duygu durumlarının mutluluk olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 7). Yapılmış birçok çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının da olumlu olması bu bulguyu desteklemektedir (Hagger, Cale, Almond ve Krüger, 1997, s. 144; Ryan, Fleming ve Maina, 2003, s. 28; Cho, 2004, s. 99; Subramaniam ve Silverman, 2007, s. 610).

Araştırmanın ana inceleme konusu beden eğitimi dersi olmakla birlikte resimlerde beden eğitimi öğretmenine ilişkin figürlerin ne sıklıkla yer aldığı da incelenmiştir. İncelenen resimlerin büyük bir oranında beden eğitimi öğretmenin yer almadığı (Tablo 9), beden eğitimi öğretmeni olan resimlerde de öğretmen figürünün çok ayrıntılı çizilmediği görülmüştür. Bu durum dikkate değerdir ve bunun sonucunda beden eğitimi öğretmenin öğrenci resimlerinde “görünmez insan” olduğu söylenebilir. Ancak Aykaç’ın (2012) öğrenci resimlerini analiz ederek gerçekleştirdiği araştırmasında sınıf öğretmenlerinin tahtanın yanında, elinde tebeşirle ders anlatırken resmedildiği belirlenmiştir. Bu durumun kaynağı sınıf öğretmenin sınırlı bir fiziksel alanda, yüksek ders saati ile sürekli öğrencinin gözü önünde olan bir figür olması olabilir. Beden eğitimi öğretmeni ise birçok uyarının olduğu farklı fiziksel ortamlarda ve daha az ders saati ile ders işlemektedir. Bu nedenlerle öğrencilerin zihinlerinde beden eğitimi öğretmeni figürüne ilişkin net bir tanımlamanın oluşamadığı düşünülmekle birlikte problemin gerçek kaynağına ilişkin detaylı araştırma yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar araştırma grubundaki öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin çizimleri ve araştırmacıların bu çizimlere ilişkin yaptıkları analizler ile sınırlıdır. Buradan hareketle sonuç olarak, öğrencilerin beden eğitimi dersini; az sayıda ve aynı spor branşlarının sürekli tekrar edildiği, buna bağlı olarak aynı bu spor dallarının temel tekniklerinin öğrenildiği, derste spor algısının ve sportif performansın ön planda olduğu, erkekler ile herhangi bir bedensel/zihinsel engelli bulunmayan öğrencilerin egemen olduğu, açık alanda yapılan, doğal çevre öğeleriyle ilişkilendirilen ve mutluluk veren bir ders olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

neriler

Araştırma verilerinin öğrencilere resim çizdirilerek toplanması planlanan benzer araştırmaların farklı veri toplama tekniklerinden de (katılımcı gözlemci, görüşme ve yazılı kompozisyon vs.) yararlanılarak desteklenmesi önerilebilir.

Beden eğitimi đretmenlerinin dersin đretim programının kazanımlarına ulaşılabilmesi için ders içeriğini zenginleştirici yeni ve yaratıcı etkinlikler düzenlemeleri önerilmektedir.

Araştırma sonuçları ile de ortaya çıkan sorunların çözülebilmesi için denetmenlerin beden eğitimi dersi đretim programını merkeze alan bir değerlendirme yapmaları, okul yönetimlerinin araç-gereç ve malzeme ile fiziki Őartların geliştirilmesi için çaba sarf etmeleri ve ilgili diğer tüm paydaşların beden eğitimi dersinin đrenci açısından önemine uygun biçimde katkı sunmaları önerilmektedir.

Kaynakça

- Alakuş, A. O. (2004). Çocuğun sanatsal gelişim süreci. *Eurasian Journal of Education Research*, (14), 33-40.
- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234.
- Aykaç, N. (2012) İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 298-315.
- Buldu, M. (2006). Young children's perceptions of scientists: A preliminary study. *Educational Research*, 48(1), 121-132.
- Camcı, S. (2008). *Bilim şenliğine katılan ve katılmayan öğrencilerin bilim ve bilim insanına yönelik ilgi ve imajlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Chambers, D. W. (1983). Stereotypic images of the scientist: The draw-a-scientist-test. *Science Education*, 67(2), 255-265.
- Cho, N. K. (2004). *Korean middle school students' attitudes toward physical education and the relationship to their attitudes toward testing in physical education* (Doktora tezi). Columbia University, Columbia.
- Creswell, J. W. (2003). *Qualitative, quantitative, and mixed method approaches* (2. bs.). Lincoln: Sage Publications.
- Erdoğan, M. (2009). *İlköğretim 2. kademe beden eğitimi ders programının değerlendirilmesine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Erkorkmaz, Z. (2009). *İlköğretim I. Kademe öğrencilerinin bilim insanına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Finson, K. D. ve Beaver, J. B. (1995). Development and field test of a checklist for the draw a scientist test. *School Science and Mathematics*, 95(4), 195-205.
- Güler, T. ve Akman, B. (2006). Altı yaş çocuklarının bilim ve bilim insanı hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 55-66.
- Güllü, M., Güçlü, M. ve Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Sport Sciences*, 4(4), 273-288.
- Hagger, M., Cale, L., Almond, L. ve Krüger, A. (1997). Children's physical activity levels and attitudes towards physical activity. *European Physical Education Review*, 3(2), 144-164.
- Hardman, K. (2008). Situation and sustainability of physical education in schools: a global perspective. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 1-22.
- Hünük, D. ve Demirhan, G. (2010). Turkish adolescents' attitude toward physical education. *Perceptual and Motor Skills*, 111(2), 324-332.
- Hünük, D. ve Demirhan, G. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175-184.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi vespore ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Kırıçoğlu, O. T. ve Stokrocki, M. (1997). *İlköğretim sanat eğitimi*. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara: YÖK Yayınları.
- Koca, C. ve Demirhan, G. (2004). An examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. *Perception and Motor Skills*, 98, 754-758.

- Korkmaz, H. ve Kavak, G. (2010) İlköğretim öğrencilerinin bilime ve bilim insanına yönelik imajları. *İlköğretim Online*, 9(3), 1055-1079. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol9say3/v9s3m18.pdf> adresinden erişildi.
- Kuhn, P. (2003). Thematic drawing and focused, episodic interview upon the drawing-a method in order to approach to the children's point of view on movement, play, and sports at school. *Forum: Qualitative Social Research*, 4(1).
- Lines, G. ve Stidder, G. (2003). Reflections on the mixed- and single-sex PE debate. S. Hayee ve G. Stidder (Ed.). *Equity and Inclusion in physical education and sport*. London: Routledge.
- MacPhail, A. ve Kinchin, G. (2004). The use of drawings as an evaluative tool: students' experiences of sport education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 9(1), 87-108.
- Makise, H. (2013). Clinical practise with a child's drawings from kleinian and lacanian perspectives. *British Journal of Psychotherapy*, 29(3), 358-372. doi:10.1111/bjp.12037
- Malchiodi, C. A. (2005). *Çocukların resimlerini anlamak* (T. Yurtbay, Çev.). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- MEB. (1987). *İlköğretim okulları, lise ve dengi okulları beden eğitimi dersi öğretim programları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis : an expanded sourcebook* (2. bs.). California: SAGE Publications.
- Mowling, C. M., Brock, S. J. ve Hastie P. A. (2006). Fourth grade students' drawing interpretations of a sport education soccer unit. *Journal of Teaching in Physical Education*, 25, 9-35.
- Rose, S. E., Jolley, R. P. ve Burkitt, E. (2006) A review of children's, teachers' and parents' influences on children's drawing experience. *International Journal of Art & Design Education*, 25(3), 341-349.
- Ryan, S., Fleming, D. ve Maina, M. (2003). Attitudes of middle school students toward their physical education teachers and classes. *Physical Educator*, 60(2), 28-43.
- Shiokou, M. (2012). Representations of attachment patterns in the familydrawings of maltreated and non-maltreated children. *Child Abuse Review*, (21), 203-218.
- Sim, J. ve Wright, C. C. (2005). The kappa statistic in reliability studies: use, interpretation and sample size requirements. *Physical Therapy*, 85, 257-268.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction*. London: SAGE Publication.
- Subramaniam, P. R. ve Silverman, S. (2007). Middle school students' attitudes toward physical education. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 602-611.
- Tannehill, D. ve Lund, L. (2010). Building a quality physical education program. *Standards-based physical education curriculum development*. London: Jones and Bartlett Publishers.
- Temel, C. ve Güllü, M. (2014). Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin resimlerinde toplumsal cinsiyet. *Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (s. 4). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Villarroel, J. D. ve Infante, G. (2014). Early understanding of the concept of living things: An examination of young children's drawings of plant life. *Journal of Biological Education*, 48(3), 119-126. doi:10.1080/00219266.2013.837406
- Yaşar, C. M. ve Aral, N. (2009). Sanat ürünü olarak çocuk resimleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34(365), 23-31.
- Yavuzer, H. (2009). *Resimleriyle çocuk* (3. bs.). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Zimmer-Gembeck, M. J. ve Skinner, E.A. (2011). The development of coping across childhood and adolescence: An integrative review and critique of research. *International Journal of Behavioral Development*, 35, 1-17.